

tepav | eprî

TOBB-BİS

Barış İçin Sanayi Girişimi
Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği

kavramsal çerçeve

TEPAV | EPRI
Ekonomi Politikaları Araştırma Enstitüsü
Uğur Mumcu Cad. 80/3
G.O.P 06700 Ankara Türkiye
Tel.: + 90 312 446 0409; Faks: + 90 312 446 3006
Tepav@tepav.org.tr

www.tepav.org.tr | www.industryforpeace.org | www.ankaraforum.org

TOBB-BİS

Barış İçin Sanayi Girişimi
Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği

kavramsal çerçeve

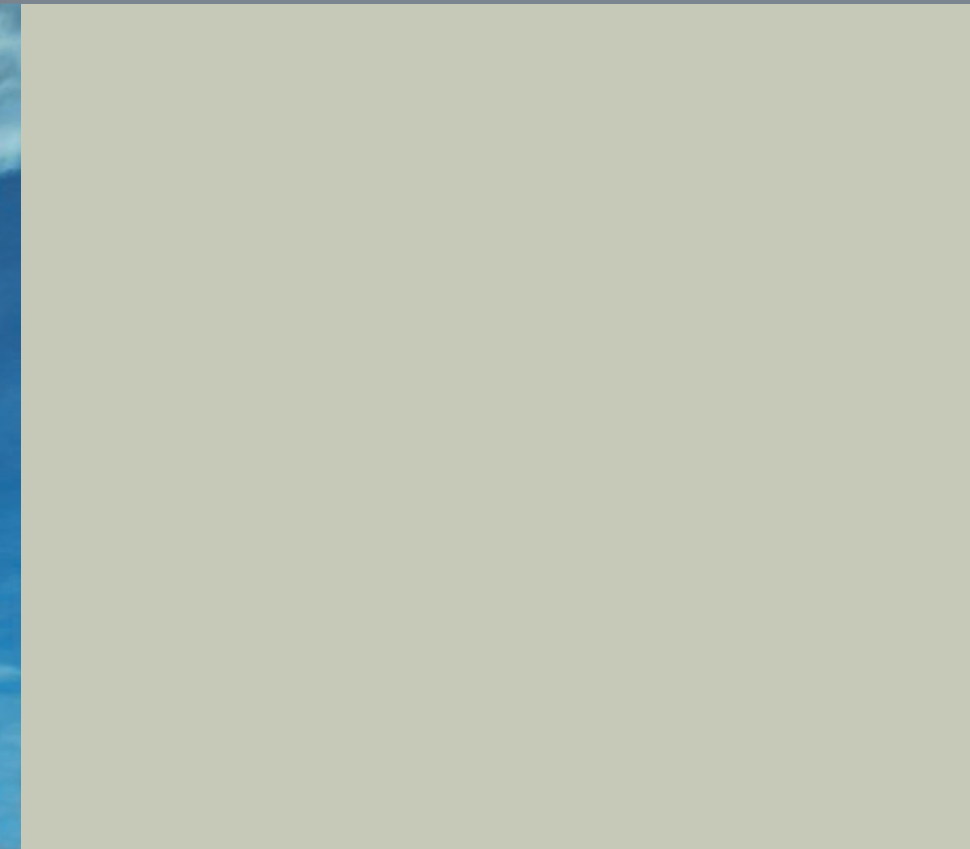
tepav | eprî

Özel
Sektörün
İşbirliği
Dönüşüme
Öncülük Edebilir

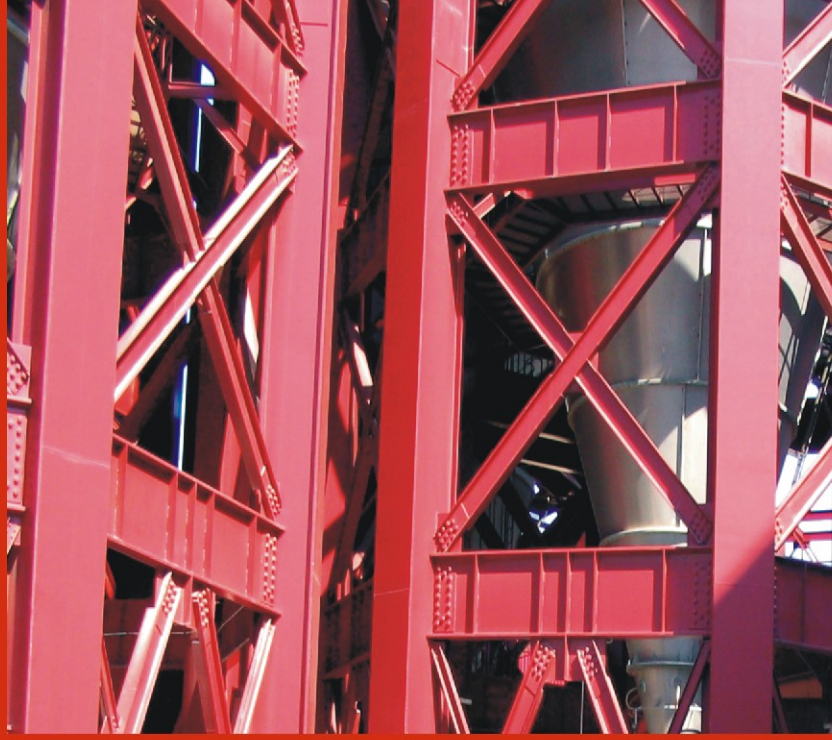
içindekiler

- 4 Barış için Sanayi Girişimi
- 6 Ankara Forumu
- 8 Türkiye'nin OSB Modelinin Diğer Ülkelerde Uygulanması
- 10 Erez Sanayi Bölgesini Yeniden Canlandırma Projesi
- 12 Ortadoğu Sanayi Geliştirme Merkezi MECID

Barış için Sanayi Girişimi

Türkiye'nin de içinde bulunduğu medeniyetlerin beşiği Ortadoğu bölgesi, yüzyıllardır ekonomik ve sosyal kalkınma bakımından potansiyelinin çok altında kalmıştır. Siyasi sorunların ekonomik gelişimin önünü tıkadığı bir ortamda, cılız kalmış özel sektör yapıları herhangi bir siyasi değişime yol açacak güce sahip değildir. Öte yandan, bölgenin hızla artmakta olan nüfusu ve milyonlarca işsiz gence istihdam yaratma gereği bölge ülkelerinin önünde ivedilikle çözülmesi gereken bir sorun olarak durmaktadır.

Özel sektöre ve serbest piyasa kurallarına dayalı ekonomilerin güçlendirilmesi bölgedeki demokratikleşme sürecine önemli katkıda bulunacaktır. Bölgedeki temel ihtiyaçlardan biri özel sektörün dönüşüme öncülük edebilmesi ve örgütlenebilmesidir.

Türk özel sektörünün gelişim tecrübesi bu süreçte bölgeye ışık tutabilecek niteliktedir. İşte bu ihtiyaçtan hareketle, Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) "Barış için Sanayi" (TOBB-BİS) girişimini başlatmıştır. TOBB-BİS girişimi, bölge ülkelerinde özel sektörün gelişimine somut ve elle tutulabilir projelerle odaklanacaktır. Amaç büyük sorunların çözümüne aşamalı olarak yaklaşıp, küçük ama sağlam adımlarla ilerlemektir. Bu girişimin çatısı altında yürütülecek projeler kapsamında, Türk işadamlarının girişimciliğini, olağanüstü şartlarda iş yapma ve istihdam yaratma becerilerini bölge ülkelere de aktarabilmeleri vardır. Bu vesile ile bölgedeki işbirliği olanaklarını geliştirecek kanallar yaratılması hedeflenmektedir.

Barış için Sanayi girişiminin hareket noktası Türkiye'nin Organize Sanayi Bölgeleri (OSB) modelinin diğer ülkelerde uygulanmasıdır. Kötü makroekonomik şartlar altında, yerel düzeyde elverişli yatırım ortamları yaratan OSB'ler, Türkiye'de binlerce küçük ve orta büyüklükteki işletmeye üstün nitelikli altyapı hizmeti sağlamanın yanında, şirketlerin üstündeki bürokrasi yükünü azaltmış ve düzenli şehirleşmeye önemli katkılarda bulunmuştur. Elle tutulur projelerle yerel seviyede istihdam yaratmaya yönelik bu OSB modelini Türk iş dünyası diğer ülkelere özel sektörler arasındaki ağlar aracılığıyla uygulayabilir. Bu modelin uzun vadede yaygınlaşması ve başarılı olması, yatırım ortamını iyileştirilmesine bağlıdır. Böylelikle hem ülkelerin genç nüfuslarına istihdam olanakları yaratılacak, hem de sanayi bölgeleri arasındaki ağlar sayesinde yerel şirketler küresel pazarlara bağlanacaktır. Benzer ağların çoğalması, ülkeler arasındaki barış ortamının sağlanmasına çok önemli katkıda bulunacaktır.

Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı'nın (TEPAV) yürütülmekte olan TOBB-BİS girişimi, bu vizyon doğrultusunda 2005 yılında iki önemli adım atmıştır ve 2006'da benzer adımların artarak devam etmesi planlanmaktadır. Ankara Forumu'nun kurulması ve işler hale getirilmesi ve Erez Sanayi Bölgesinin Yeniden Canlandırılması Projesi bu girişimin başlangıç noktalarını oluşturmuştur. 2006'da Ortadoğu Sanayi Geliştirme Merkezi'nin (MECID) kurulmasına odaklanılarak, TOBB-BİS vizyonu kurumsallaştırılacaktır.

ANKARA FORUMU

Filistin, İsrail ve Türkiye arasında Ekonomik İşbirliği için

Bölgesel ekonomik ilişkilerin geliştirilmesine yönelik faaliyetlerden biri olan “Filistin-İsrail-Türkiye Ekonomik İşbirliği için Ankara Forumu” TOBB, “Filistin Ticaret, Sanayi ve Tarım Odaları Federasyonu” ve “İsrail Ekonomik Kuruluşlar Federasyonu”nun bir araya gelmesiyle oluşmuştur. Bu forum, Türkiye, Filistin ve İsrail'den gelen işadamları delegasyonları arasında sürekli bir üçlü diyalog mekanizması geliştirmek amacını taşımaktadır. Ankara Forumu, barış sürecinde eksikliği bugüne kadar hissedilen sivil toplum girişiminin ilk örneği olma özelliğine sahiptir.

Ankara Forumu'nun amacı, İsrail-Filistin barış sürecinde uygulanabilir projeler vasıtasıyla iş adamlarının desteğini sağlamaktır. Forum sırasında hızlı hareket etmeye ve aşama aşama ilerlenebilecek bir yol haritası oluşturmaya karar verilmiştir. Ankara Forumu'nun iş adamlarından oluşması projelere pratik yaklaşmayı ön plana çıkarmaktadır. Ankara Forumu'nun amacı somut meseleleri ele alarak, somut engellerin aşılmasına katkıda bulunmaktır. Bu forum, üç toplum arasında sadece konuşmaya imkân veren bir kanal değil, somut konular etrafında fikir alışverişine ve hareket planları yapılmasına zemin hazırlayan gerçek bir platform oluşturmayı amaçlamaktadır.

Nisan 2005-Eylül 2005 arasında yapılan üç toplantı sayesinde Ankara forumu çerçevesinde oluşturulan işadamları ağı genel sorunlara yerel çözümler üretebilecek bir kapasiteye gelmiş ve karşılıklı güven tesis edilmeye başlanmıştır.

Şu ana kadar Ankara Forumu kapsamında iki çalışma grubu kurulmuştur. Bu gruplardan ilki İsrail'in Gazze'den çekilmesi süreci kapsamında bölgedeki turizm fırsatlarını değerlendirmek için kurulmuştur. Turizmin barışa katkı sağlayabilecek bir potansiyeli olduğundan hareketle, bu konuda çalışmalara hız verilmiş ve Eylül'de Antalya'da bir toplantı düzenlenerek Türk turizmciler Filistinli ve İsrailli temsilcilerle buluşup bölgedeki turizm fırsatlarını gözden geçirmişlerdir. Bundan sonraki aşamada Filistin'i markalaştıracak girişimlere önem verilerek, “Kutsal Toprak” nosyonun ön plana çıkması, Türkiye'ye gelen turistlerin paket programlarına Kutsal Toprakların da eklenmesi, ortak pazarlama yapılması gibi konularda adımlar atılması kararlaştırılmıştır.

Ankara Forumu Birinci Toplantısı

Filistin, İsrail ve Türkiye arasında Ekonomik İşbirliği için Ankara Forumu'nun ilk toplantısı Nisan 2005 tarihinde Ankara'da yapılmıştır. Üç ülkeden gelen işadamları, bölgenin ekonomik gelişiminin karşısındaki engelleri tartışmış, aşağıda belirtilen maddeler üzerinde görüş alışverişine varmışlardır:

- 1.Özel sektör diyalogu, barış sürecinde önemli bir güven oluşturma mekanizmasıdır.
- 2.Kaygıların karşılıklı olarak kabul edilmesi gerekmektedir. Üzerinde durulması gereken, projelerin uygulanabilir nitelikte olmasıdır.
- 3.Diyaloğun başarısı için konuların düzenli olarak ele alınacağı ortak çalışma grupları kurulmalıdır.
- 4.Özel sektör diyalogunun başarılı olabilmesi için kurumsal kapasite oluşturulması; uygulanabilir nitelikte projeler üzerinde durulması; turizm, endüstri, altyapı ve tarım gibi belirli sektörlerle öncelik verilmesi gerekmektedir.
- 5.Nitelikli sanayi bölgeleri ve serbest ticaret anlaşması gibi halihazırda var olan enstrümanlar değerlendirilmelidir.
- 6.Filistindeki işsizlik, çözülmesi gereken önemli bir problemdir. Ticaret ve yatırım, söz konusu işsizlik probleminin çözümü için önemlidir.
- 7.Ticareti geliştirmek için ticarete yönelik iç ve dış engellerin kaldırılması gerekmektedir.
- 8.Yatırımları arttırmak için her iki ülkede şeffaf yasal sistemler elzemdir.
- 9.Filistin, Türk ve İsrailli işadamları arasında ortak yatırımlar desteklenmelidir.
- 10.Potansiyel yatırımcılar için sigorta önlemleri gereklidir.

Soldan sağa: İsrail Ekonomik Organizasyonları Federasyonu ve İsrail İmalatçılar Derneği Başkanı Shraga Brosh, TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıklıoğlu, Türkiye Cumhuriyeti Dışişleri Bakanı Abdullah Gül, Filistin Odaları Federasyonu Başkanı Ahmed Hashem Ezzogheir ve Türkiye'nin Filistin İşlerinden sorumlu Ulusal Koordinatörü Vehbi Dinçerler.

Ankara Forumu İkinci Toplantısı

Ankara Forumu ikinci toplantısını 8 Haziran 2005 tarihinde Doğu Kudüs'te yapmıştır. Bu ikinci toplantıda, üç ülkenin işadamları, süregelen diyalog mekanizmasını kurumsallaştırmanın yollarını tartışmış, aşağıdaki hususlar konusunda görüş birliğine varmışlardır:

- 1.Her delegasyondan iki katılımcının yer alacağı bir irtibat grubunun oluşturulması
- 2.Turizm fırsatlarını değerlendirmek üzere Türkiye Turistik Otelciler, Yatırımcılar ve İşletmeciler Birliği, Filistin Turizm Birlikleri İdari Hizmetleri ve İsrail Otelciler Birliği yetkililerinden oluşan üçlü bir çalışma grubunun kurulması
- 3.Erez Sanayi Bölgesi'nin yeniden canlandırılması konusunda çalışmak üzere bir çalışma grubunun kurulması
- 4.Ankara Forumu için bir web sitesinin düzenlenmesi ve işler hale getirilmesi

Ankara Forumu Üçüncü Toplantısı

Ankara Forumu'nun üçüncü toplantısı, 20-21 Eylül 2005 tarihlerinde İstanbul'da gerçekleştirilmiştir. Forum, Filistin Serbest Sanayi Bölgesi'nin (Erez Sanayi Bölgesi) yeniden canlandırılması ve turizm çalışma gruplarının çalışmalarını tartışmıştır. KOBİ'lerin geliştirilmesi, finansman kaynaklarına erişim, özellikle müteahhitlik sektörü olmak üzere gelecekteki iş imkanları tartışılan konular arasında yer almıştır. Ekonomik konular ve Gazze bölgesinde istihdam yaratma konuları başarıyla başlayan bu sürecin devam ettirilebilmesi için ele alınması gereken önemli konular olarak belirlenmiştir. Ankara Forumu kapsamında kurulacak bir şirket vasıtası ile daha önceden Erez Sanayi Bölgesi olarak adlandırılan Filistin Serbest Sanayi Bölgesi'nin yeniden canlandırılmasında rol alarak bu süreçte katkıda bulunma isteği, Forum katılımcıları tarafından özellikle vurgulanmıştır. TOBB ve Filistin Ticaret, Sanayi ve Tarım Odaları Federasyonu'nun bu konuda gösterdikleri çabalar tüm Forum katılımcıları tarafından takdir edilmiştir.

Üçüncü Ankara Forumu Sonuçları

- 1.Filistin Yönetimi'nin Erez Sanayi Bölgesi'ni Serbest Bölge'ye dönüştürme fikri, doğu yönde atılan bir adımdır. Filistin Sanayi Serbest Bölgesi (Erez Sanayi Bölgesi)'nin yeniden canlandırılması projesiyle ilgili olarak, ilgili hükümetler arasında, projenin gerçekleştirilmesi için ihtiyaç duyulan hususların yer verileceği genel anlayışa ilişkin mutabakat zaptları imzalanmalıdır.
- 2.Yatırım garanti araçlarına önem verilmelidir.
- 3.Yatırım promosyon faaliyetlerinin bir an önce başlatılması çok önemlidir. Forum, Türk firmalarının Filistin Serbest Sanayi Bölgesi'nde yatırım yapmaları için çağrıda bulunmuştur. Filistin Yatırım Teşvik İdaresi (PIPA)'nın bu konudaki yardımlarının önemi vurgulanmıştır.
- 4.Filistin Serbest Sanayi Bölgesi (Erez Sanayi Bölgesi)'ne etkin ve öngörülebilir mal akışının sağlanması çok önemlidir. Filistin Serbest Sanayi Bölgesi'nde kamu altyapı hizmetlerinin sağlanmasının önemi vurgulanmıştır.
- 5.Filistin firmalarının KOBİ yapısı göz önünde bulundurularak KOBİ gelişimi ve bankacılık sektörünü de içerecek şekilde KOBİ'lerin finansman kaynaklarına erişimi konularını kapsayan bir projenin başlatılması kararlaştırılmıştır.
- 6.İlk etapta, Filistin Serbest Sanayi Bölgesi'ndeki Filistin firmalarına destek verecek bir proje geliştirilebilir. Bu şirketler ile ilgili olarak iş geliştirme ve finans kaynaklarına erişim, en temel konular olarak belirlenmiştir.
- 7.Filistin, İsrail ve Türk KOBİ'leri arasında deneyim paylaşımını kapsayan projeler geliştirilerek uygulanmalıdır. Üçlü işbirliği olanakları, Sekreteryaya tarafından araştırılacaktır.
- 8.Her üç ülkedeki kamu-özel sektör diyalogunu geliştirmek için üçlü politika araştırma ağıının kurulmasının önemi vurgulanmıştır. Erez Sanayi Bölgesi Çalışma Grubu Sekreteryası, olası işbirliği alternatiflerini araştırmalıdır.
- 9.ABD pazarına ihracat konusundaki Ürdün deneyiminden yararlanılması hususu Forum'un dikkatine sunulmuştur.
- 10.Geri çekilme süreci sonrasında, ABD ve Arap ülkelerine yönelik olarak Filistin Bölgesinin serbest ticaret bölgesi statüsünün devamı, yatırım promosyonu için önemlidir.

İstanbul, 20-21 Eylül, 2005

Türkiye'nin Sanayi Bölgesi Modelinin Diğer Ülkelerde

Uygulanması Planı

Birçok küçük ve orta büyüklükte işletmeyi bir araya getirerek bunlara altyapı, lojistik, çevre gibi konularda destek sağlayan organize sanayi bölgeleri (OSB), 1962'den itibaren Türkiye'nin sanayileşmesinde önemli bir rol oynamıştır. TOBB-BİS girişiminin temel fonksiyonlarından biri, Türkiye'de yaklaşık 40 yılı aşkın süredir uygulanan ve geliştirilen OSB modelinin, bölgedeki diğer ülkelere aktarılması ve istihdam yaratılması yolu ile barışa katkıda bulunulmasıdır. Türkiye'deki OSB modeli, makro istikrarsızlıklara rağmen mikro ölçekte başarı hikâyeleri yaratmış bir model olduğu için, Ortadoğu ülkelerinde girişimcilerin önünü açabilecek niteliğe sahiptir.

Türkiye'de OSB'ler devlet tarafından kredi ve teşviklerle desteklenerek sanayinin yayılmasına ve düzenli şehirleşmeye büyük katkıda bulunmuşlardır. Şu ana kadar kurulmuş olan 200'ü aşkın OSB'nin kurulma ve gelişme aşamalarında ticaret ve sanayi odaları kendi bölgelerinde liderlik rolünü üstlenmişler ve OSB yönetimi- işletilmesi konularında büyük birikime sahip olmuşlardır.

Son yıllarda yapılan yasal düzenlemeler sayesinde artık OSB'ler teknik ve bürokratik destek sağlamanın ötesinde, her türlü izin ve ruhsatı da verebilir hale gelmişlerdir. OSB'ler pek çok gelişmiş ülkede görülen tek durak ofis işlevini görmeye başlamışlardır. Dolayısıyla, OSB'ler aracılığıyla sanayiciler üstündeki bürokrasi yükü asgariye indirilmiştir. Bunlar üstün nitelikteki altyapı hizmetleri ile birleşince OSB'ler sayesinde mikro ölçekte sağlıklı yatırım ortamları tesis edilmiştir. Pek çok OSB kendi başına yatırım promosyon ajansı gibi çalışmaya da başlamıştır. 1990'larda Türkiye'nin yaşadığı makroekonomik sıkıntılara rağmen yatırımların devam edebilmesinde OSB'lerin de önemli katkısı olduğu açıktır.

Aşağıda detaylı olarak tanıtılacak olan Ortadoğu Sanayi Geliştirme Merkezi (MECID) bünyesinde kurulacak stratejik planlama grubu Türkiye'deki OSB modelinin, ve yerel yatırım ortamlarını iyileştirme konusundaki bilgi birikiminin Ortadoğu bölgesindeki ülkelere transferini sağlayacaktır. Bu yazının devamında detaylı olarak tanıtılan Filistin'in Gazze bölgesindeki Erez Sanayi Bölgesini yeniden canlandırma ve geliştirme projesi bu yöndeki çalışmaların ilk adımını teşkil etmiştir. Bu projenin belirli bir ivme kazanmasının ardından Irak, Suriye, Ürdün gibi bölgemizdeki diğer ülkelerde de OSB modelinin uygulanması için işbirliği fırsatları aranacak ve somut projeler ortaya konabilmektedir.

Sanayi Bölgeleri Ekonomik Büyümenin Önündeki Engelleri Yerel Seviyede Nasıl Çözüyor?

Arsaya Erişim

Bir alan sanayi bölgesi olarak belirlendikten sonra, Bölge Müdürlüğü parsellenmiş ve ihtilafsız arsaları yatırımcılara kiralar veya satar.

Elektrik Enerji

Başlıca şebekelere doğrudan bağlantı olanakları ve bölge içindeki yüksek kaliteli şebekeler enerjinin kalitesini artırmaktadır. OSB'lerin toplu alım gücü ise yatırımcılar için enerji maliyetlerini düşürmektedir.

Ulaşım

OSB'lerin şehirlerarası yollara ve otoyollara doğrudan bağlantılı olması, aynı zamanda, limanlara ve demiryollarına olan yakınlıkları, şirketlerin lojistik maliyetlerini düşürmektedir.

Telekomünikasyon

Ana telekom şebekelerine doğrudan erişim ve OSB'ler içindeki fiberoptik ağlar şirketler için haberleşmenin kalitesini yükseltirken maliyetleri düşürmektedir.

Yasal Düzenlemeler ve Bürokrasi

OSB'lerin bölge müdürlükleri, bürokrasi ve şirketler arasında köprü işlevi üstlenebilir; aynı zamanda gerekli kapasitenin oluşturulması durumunda ruhsatlar ve izinler bölge müdürlükleri tarafından verilebilmektedir.

Çevre Düzenlemeleri

OSB'lerde kurulan katı ve sıvı atık toplama sistemleri, çevre standartlarına uyum konusunda şirketlerin maliyetini düşürmektedir. OSB müdürlüklerinde oluşturulacak Çevre Birimleri, şirketlere çevre konusunda bürokratik ve teknik destek sağlamaktadır.

Türkiye'nin Sanayi Bölgelerine bir Örnek: Gebze Organize Sanayi Bölgesi (GOSB)

İstanbul ve Kocaeli arasındaki Gebze'de kurulmuş olan Gebze Organize Sanayi Bölgesi (GOSB) 1990'dan beri şirketlere altyapı ve bürokratik destek hizmetleri sağlamaktadır. Kamu-özel sektör işbirliği ile kurulan GOSB, Kanun tarafından çeşitli izin ve ruhsat yetkileriyle donatılmış olan profesyonel bir yönetim birimi tarafından yönetilmektedir. Kurulmasından itibaren, Kocaeli Sanayi Odası, Kocaeli Ticaret Odası ve Gebze Ticaret odasının destekleri sayesinde, GOSB tüm altyapı yatırımlarını bölgedeki yatırımcıların kaynaklarıyla finanse etmiştir.

Yaratılmış olan yüksek ekonomik katma değer ve 1990'lı yıllarda GOSB'un geliştirdiği finansman ve yönetim modeli hem sanayi hem de arazi geliştirme konularında Türkiye'de bir çok OSB'ye örnek olmuştur. GOSB başarılı bir model oluşturma yanısıra, bölge ekonomisinin kalkınmasına katkıda bulunmak amacıyla, şirketlerin AR-GE ve yenilik faaliyetlerini teşvik etmek için GOSB Teknoparkı kurmuştur. Aynı zamanda birinci, ikinci ve üçüncü genişleme bölgeleriyle, hizmetlerin daha fazla sayıda işletmeye sunulması hedeflenmektedir.

Şu anda GOSB, üçte biri yabancı sermayeli olan, 81 adet işletmeye ve 10,000'in üzerinde çalışana ev sahipliği yapmaktadır. GOSB'taki şirketlerin toplam yıllık ihracatları 1 milyar USD'ye yaklaşmıştır. %60'ı yabancı şirketlerden olan 1.3 milyar USD tutarında yatırım yapılmıştır. İkinci ve üçüncü genişleme bölgelerinin tamamlanmasıyla birlikte, GOSB'un 400 şirkete ve 45,000 çalışana ev sahipliği yapması planlanmaktadır.

Birçok ulusal ve uluslararası kuruluş tarafından, hem finansman modeli, hem gelişmiş ülkeler standartlarındaki altyapı hizmetleri, hem de yasal yetkileri etkin ve şeffaf kullanımı nedeniyle GOSB "örnek model" olarak gösterilmektedir. Dünya Bankası, Türkiye'de yatırım ortamındaki idari engellerin üstesinden gelinmesi konusunda GOSB'un uygulamalarını, dünyadaki diğer ülkelerle paylaşmaktadır.

Gebze Organize Sanayi Bölgesi (GOSB) uydu fotoğrafı.

Erez Sanayi Bölgesini Yeniden Canlandırma Projesi

TOBB-BİS kapsamında Türkiye'deki OSB modelini Ortadoğu ülkelerinde uygulama planının ilk parçası Filistin'deki Erez Sanayi Bölgesi'nin yeniden canlandırması girişimi olmuştur. 600 dönüm arazi üstüne kurulu Erez Sanayi Bölgesi, Gazze'nin en kuzeyinde bulunmaktadır. İsrail'in Gazze'deki yerleşim bölgelerinden çekilme sürecine kadar, bu bölge İsraililer tarafından işletilmektedir. Yarısı İsraili işverenlere ait toplam 201 işletmenin bulunduğu bölgede yaklaşık olarak 6000 Filistinli işçi istihdam edilmektedir. Başta konfeksiyon ve mobilya ürünleri olmak üzere, bölgede üretilen malların hemen hepsi İsrail pazarına, bir kısmı da İsrail üzerinden diğer ülkelere ihraç edilmektedir. Ancak, İsrail'in Gazze'den geri çekilmesiyle beraber, 2005 Ağustos'unda İsraili şirketler Erez Sanayi Bölgesi'nden taşınmak zorunda kalmış ve bölgenin İsrail pazarına olan kapısı kapatılmıştır. Bunun sonucunda istihdam neredeyse sıfırlanmış ve tüm şirketler bölgeyi terk etmiştir.

İlişik kesme planı çerçevesinde boşaltılan Gazze ile İsrail sınırının tam üzerinde stratejik bir konumda bulunan Erez Sanayi Bölgesinin yeniden canlandırılması Ankara Forumunda tartışılan somut proje önerilerinin başında gelmiştir. 7-8 Haziran 2005 tarihlerinde Doğu Kudüs'te yapılan Ankara Forumu'nun ikinci toplantısında Erez Sanayi Bölgesinin yeniden canlandırılmasına ilişkin bir çalışma grubunun kurulmasına karar verilmiştir. Bu kararın ardından, TOBB bünyesinde hazırlıklar başlatılmış ve OSB uzmanlarından oluşan TOBB heyeti bölgeye ilk ziyareti 27-29 Haziran 2005 tarihlerinde gerçekleştirerek projenin ön yapılabilirlik raporu çalışmalarına başlamıştır. Teknik çalışmalara paralel olarak siyasi ve diplomatik çok sayıda temasta bulunularak başta Filistin, İsrail ve G8 ülkeleri temsilcileri olmak üzere bölgeyle ilgili tüm oyuncuların tam desteği kısa sürede sağlanmıştır. Görüşülen kişiler arasında Dünya Bankası Eski Başkanı ve şimdiki Gazze Quartet Temsilcisi James Wolfensohn, Dünya Bankası Başkanı Paul Wolfowitz, Avrupa Birliği Konseyi Genel Sekreteri Javier Solana, o zamanki İsrail Başbakan Yardımcısı Shimon Perez ve İsraili yatırımcı Stef Wertheimer bulunmaktadır.

Yapılan teknik çalışma ve siyasi temasların ardından TOBB-BİS girişimi önderliğinde üç safhalı bir proje geliştirilmiştir. Bu projenin ilk safhasında, İsrail ve Filistin ile mutabakat metinlerinin (Memorandum of Understanding) imzalanmasının ardından, TOBB-BİS Organize Sanayi ve Teknoloji Bölgeleri A.Ş. adıyla 15 Kasım 2005 tarihinde kurulan şirket (TOB-TIM, Manisa OSB ve Gebze OSB ortaklığında) bölgenin geliştirilmesini ve işletmesini resmen üstlenecektir.

TOBB Başkanı M. Rifat Hisarcıkloğlu ve Avrupa Birliği Konseyi Genel Sekreteri Javier Solana.

Uluslararası Çevrelerin Erez Projesine Desteği

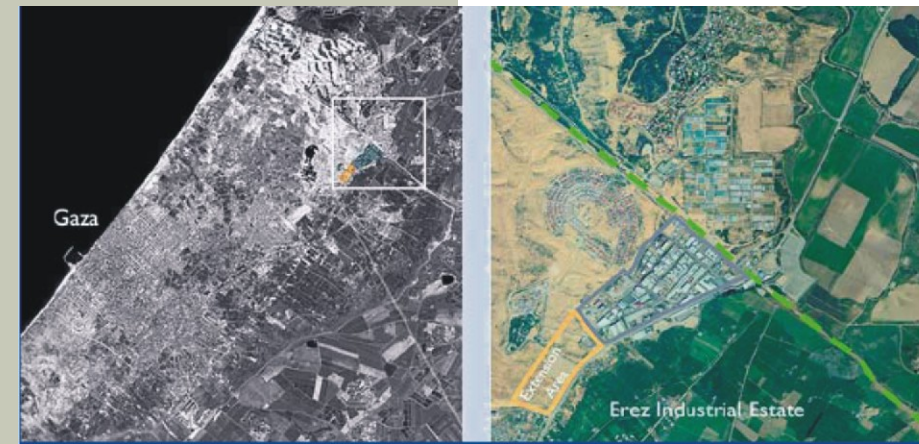
Uluslararası kurumlarla işbirliği yapılarak, Erez Projesine destek sağlanması, Projenin başarısı için çok önemli olacaktır. Bu amaçla, uluslararası liderlerle çok sayıda toplantı gerçekleştirilmiş ve temas kurulan çevreler TOBB'un bu girişimini büyük bir ilgiyle karşılamışlardır. 8 Haziran 2005'de TOBB başkanı M. Rifat Hisarcıkloğlu Dünya Bankası eski Başkanı ve Quartet'in Gazze Özel Temsilcisi James Wolfensohn ile görüşmüştür. 13 Eylül 2005'de Dünya Bankası Başkanı Paul Wolfowitz ile görüşülmüş ve Dünya Bankası'nın projeye desteği sağlanmıştır. İşbirliği ve koordinasyonu güçlendirmek amacıyla AB'nin Ortadoğu Barış Süreci Temsilcisi Mark Otte, AB Genişleme Sorumlusu Olli Rehn ve AB Ortak Dış Politika ve Güvenlik Politikası Temsilcisi Javier Solana ile görüşülmüştür. Ayrıca, ABD Kalkınma Ajansı (USAID), Dünya Bankası Grubu (MIGA, OPIC), East West Institute, Chicago 10 gibi çok sayıda uluslararası kurum ile istişare toplantıları düzenlenmiştir.

M. Rifat Hisarcıkloğlu ve Dünya Bankası Başkanı Paul Wolfowitz.

M. Rifat Hisarcıkloğlu ve AB Komisyonu'nun Genişlemeden Sorumlu Üyesi Olli Rehn.

Erez Sanayi Bölgesi

Projenin ikinci safhasında, bölgedeki inşaat faaliyetleri projelendirilecek ve uygulamaları gerçekleştirilecektir. Bu faaliyetlerin içinde idare-sosyal tesisler, altyapı inşaatları ve bölge içindeki üretim tesislerinin bir kısmının yeniden inşası ve tadilatı olacaktır. Bunlara paralel olarak özel bir güvenlik şirketiyle anlaşarak bölgedeki güvenliğin hem İsrail hem Filistin standartlarına uyumlu ve en üst düzeyde olması sağlanacaktır.

Talebin durumuna göre, başta 200 dönümlük bir tevsi alan olmak üzere, bölgenin genişleme alanlarının da altyapı ve üstyapı inşaatlarının gerçekleştirilmesi hedeflenmekte ve bölgenin toplam alanının 1,500 dönüme kadar çıkması planlanmaktadır.

M. Rifat Hisarcıkloğlu'nun Quartet'in Gazze Özel Temsilcisi James Wolfensohn ile görüşmesi.

İkinci safha ile beraber yürütülecek olan üçüncü safhada ise yatırım promosyonu çalışmaları yürütülecektir. Bu çalışmalarda öncelikli hedef bölgenin barış süreci için stratejik önemine dayanarak uluslararası kuruluşlar tarafından (AB, Dünya Bankası, IFC, MIGA, OPIC) desteklenmesi ve bölgedeki yatırımcılara teşviklerin (yatırım garantileri, kotasız ihracat imkânları) aktarılmasıdır. Bunların yanında, başta Türk şirketleri olmak üzere, yabancı yatırımcılara bölgedeki yatırım fırsatları ve iş yapma maliyetleri tanıtılarak yatırım promosyonu çalışmaları gerçekleştirilecektir. Öte yandan, İsrail'in geri çekilmesinden önce bölgede faaliyet gösteren Filistinli girişimciler yeniden bölgeye davet edilecektir.

Mutabakat metinlerinin imzalanması ve temel atma törenlerinin Ocak 2006'da gerçekleştirilmesinin ardından, ilk etap inşaatların Mart 2006'da tamamlanması planlanmaktadır. Hedef Nisan 2006'dan önce en az bir Türk şirketinin ve pek çok Filistinli sanayicinin Erez'de yatırım yapmasını sağlamaktır. Nihai hedef ise Filistin'de örnek bir OSB yaratarak, Filistinli gençlerin istihdamını sağlayan üretken ve barışçıl bir ortamın tesis edilmesine katkıda bulunmaktadır.

Barış için Sanayi girişimi kapsamındaki bu projenin Türkiye için birçok anlamı vardır. Daha önce hiçbir üçüncü tarafın etkin olarak giremediği ve tüm dünyanın çok yakından izlediği bu bölgede böylesine kritik bir proje yürütüyor olmak kuşkusuz Türkiye'nin görünürlüğünü arttıracaktır. Sanayi bölgesini hızla işletmek ve geliştirmek için

Türkiye'nin OSB deneyiminden faydalanılması Türk iş dünyasının organizasyon kapasitesinin ve dinamizminin tüm dünyaya sergilenmesine katkıda bulunacak ve benzer fırsatların önünü açacaktır. Filistin'e sağlanan çok sayıda teşvikten bu bölgede yatırım yapacak olan Türk şirketlerinin de faydalanacak olması karlı iş olanaklarının yaratılması anlamına da gelmektedir. Buna paralel olarak, Türk ekonomisinin bölgesel entegrasyonun derinleşmesine katkıda bulunulacak, benzer projelerin değişik ülkelerde yürütülebilmesi için güven yaratılmış olacaktır.

Ortadoğu Sanayi Geliştirme Merkezi (MECID)

..... kavramsal çerçeve

Henüz kurulma aşamasında olan Ortadoğu Sanayi Geliştirme Merkezi (The Middle East Center for Industrial Development - MECID), teşkilatlanması tamamlandığında Barış İçin Sanayi girişimini kurumsallaştırmış olacaktır. Ortadoğu tanımı burada sadece Arap ülkelerini değil, içinde Türkiye'nin de bulunduğu genişletilmiş bir alanı kapsamaktadır. Türkiye'nin yıllardır yakın ekonomik ilişkiler içinde bulunduğu Kuzey Afrika ülkeleri, Körfez ülkeleri ve Kafkasya'daki ülkelerin MECID'in etki alanı içinde olması tasarlanmaktadır.

Sağlıklı ve geniş bir özel sektörün Ortadoğu bölgesi için önemi yadsınamaz. Ekonomileri çoğunlukla petrol gelirlerine bağımlı ve kamu sektörleri hantallaşmış bu ülkelerde hızla büyüyen nüfus için yeterli miktarda istihdam fırsatları olmaması siyasi sorunlara yol açmaktadır. Önümüzdeki dönemde bölgede özel sektörün gelişmesi için bölge ülkelerine bilgi ve kaynak aktarımının ötesinde, sorunların çözümü için özel olarak tasarlanmış somut projelere ihtiyaç olacaktır. Bu projelerin etkin olarak yürütülmesi karşılıklı güvene dayanan ortaklıkların başarısına bağlıdır.

MECID bu süreçte bir boşluğu doldurarak, bölge ülkelerindeki şirketlerin girişimcilik, yönetsel ve operasyonel kapasiteleri ve rekabet güçlerinin artırılmasına yönelik faaliyetler gerçekleştirecektir. Hem uluslararası kuruluşlarla kurulacak yakın ilişkiler, hem de TOBB ve TEPAV | EPRI ile olan bağlantılar sayesinde Türk iş dünyasının bilgi birikimi ve tecrübeleri bölgedeki karar alıcılarla paylaşılacak, böylece projelerin etkinliği artırılmış olacaktır. Aynı zamanda MECID, Ankara Forumu benzeri özel sektör diyalog mekanizmalarının gündemini sürekli olarak besleyecek çalışmalar gerçekleştirecektir. İstanbul'da yerleşik olmak MECID'e sembolik bir önem katacak; MECID'in Doğu ve Batı özel sektörleri arasında bir köprü oluşturmaya katkıda bulunacaktır.

Bölge ülkelerinin sanayi ve ticari faaliyetlerinin derinleştirilmesine somut projelerle katkıda bulunmak MECID'in temel amacı olacak ve bu bağlamda, dört farklı alana odaklanılacaktır:

Araştırma ve Yayınlar. MECID'in başlıca amaçlarından biri hem teknik olarak doğru hem de kurumsal olarak uygulanabilir çözümlere dair bilgi eksikliğini gidermek olacaktır. Bu bağlamda, özel sektörün geliştirilmesi konusunda yerel ve bölgesel farklılıklara hassasiyet gösteren bir araştırma programı tasarlanacak ve TEPAV | EPRI başta olmak üzere Türkiye'deki kurumların ve Dünya Bankası gibi uluslararası kuruluşların akademik kapasitelerinden faydalanılacaktır.

Politika Geliştirilmesi ve Diyalog Mekanizmaları Kurulması. MECID tarafından gerçekleştirilen araştırmaların tamamlayıcı unsuru olarak somut politika önerileri geliştirilecektir. Bu politika önerilerinden karar alıcıların haberdar olabilmesi için konferanslar, seminerler ve networking faaliyetlerinin düzenlenmesi öngörülmektedir.

Kapasite Artırımı. Bölgedeki hem özel kuruluşların hem de kamu kurumlarının iş yapabilme kapasitelerin artırılması önümüzdeki süreçte hayati önem taşıyacaktır. TOBB'un yarattığı sinerji ile MECID özellikle oda geliştirme faaliyetlerine yoğunlaşacak ve bölgedeki ticaret ve/veya sanayi odalarının oda yönetimi, ticaret promosyonu, OSB geliştirme, gelir yaratma, sorun çözme gibi çok çeşitli alanlarda kapasitelerinin arttırılmasına katkıda bulunacaktır.

Proje Geliştirme ve Uygulama. MECID'in vizyonu ve hedefleri ile uyum içerisinde olan projelerin geliştirilmesi ve uygulanması da temel faaliyetler arasında yer almaktadır. Bu projeler yerel kurum ve kuruluşlarla işbirliği ve ortaklık içinde yürütülecektir. Organize Sanayi Bölgeleri geliştirme, yabancı yatırım promosyonu, kurumsal yönetim, yatırım ortamı değerlendirmeleri bu gibi projelere örnek olarak sayılabilir.

MECID'in bölgenin gelişimine yapabileceği katkılarının ilk somut göstergesi Filistin Odaları ve Sanayi Bölgeleri İdaresi (PIEFZA) yetkileri için 3-10 Eylül 2005 tarihleri arasında TOBB ve TEPAV | EPRI tarafından gerçekleştirilmiş olan kapasite artırım programıdır. Filistinli odaların iş yapma kapasitelerinin artırılması ve PIEFZA'nın sanayi bölgeleri konusundaki teknik bilgi donanımının güçlendirilmesi ve vizyonun geliştirilmesi için bu kurumların uzmanlarına İstanbul, Gebze, İzmit, ve Bursa'da kapsamlı bir eğitim programı verilmiştir. Katılımcıların tümünün büyük memnuniyetle karşıladığı eğitimin başarıyla tamamlanmış olması, benzer kapasite artırımı programlarının çeşitlendirilmesi ve farklı ülkelerde uygulanması için güven yaratmıştır.

Gerek Erez Sanayi Bölgesi'nin yeniden canlandırılması projesinin gelişiminde görülen fırsatlar, gerekse Filistinli yetkililer için düzenlenen kapasite artırım programının son derece olumlu performansı, MECID'in ileriye dönük başarısı için güven vermektedir. Bu gibi projeler göstermiştir ki Türk özel sektörünün bölgeye katabileceği sayısız fayda vardır. Bu faydaların sürekliliğinin sağlanması ise ancak somut projelerin gerçekleştirilmesine ve bu gibi girişimlerin kurumsallaşmasına bağlıdır. MECID, TOBB'un Barış için Sanayi girişimini ve vizyonunu somutlaştırarak Ortadoğu bölgesinin gelişimi için hayati katkılarda bulunacaktır.

Filistin Odaları ve Sanayi Bölgeleri İdaresi Yetkilileri İçin Kapasite Artırımı Programı

3-10 Eylül 2005 tarihleri arasında düzenlenen eğitim programı, Filistinli Odaların ve Filistin Serbest Bölgeler ve Sanayi Bölgeleri İdaresinin (PIEFZA) yöneticilerinin teknik ve idari kapasitelerinin geliştirilmesini amaçlamıştır.

Yaklaşık bir hafta süren eğitim programı iki bölümden oluşmuştur. İlk olarak İstanbul'da bir eğitim programı düzenlenmiş ve Türkiye'deki Oda Sistemi, Avrupa Oda Sistemi'nden alınan dersler, Türk odaları kalite sistemi, oda akreditasyon sistemi, uluslararası ticaret hizmetlerinin teşviki, odaların finansal kaynakları, tahkim sistemi, Oda Geliştirme Programları ve reform süreci'nde özel sektörün rolü gibi konular ele alınmıştır.

İkinci olarak ise Gebze, Kocaeli, Bursa illerinde sanayi bölgeleri ve oda geliştirme eğitimleri verilmiştir. Bu ikinci bölümün ilk ziyareti Gebze Organize Sanayi Bölgesi'ne (GOSB) yapılmış ve GOSB modelinin işleyişi teknik bir çerçeveden Filistinli yöneticilerle paylaşılmıştır. İkinci olarak Gebze Ticaret Odası'nda akreditasyon sistemi, kalite politikası ve pilot projeler konularında eğitimler düzenlenmiştir. Kocaeli bölgesine yapılan ziyaretler sırasında, Kocaeli Sanayi Odası (KSO) tarafından başlatılan OSB girişimleri ve KSO-Unioncamere Liguria Sanayi Odası arasındaki ortak proje tanıtılmıştır. Son olarak Bursa Ticaret ve Sanayi Odası (BTSO) ziyareti sırasında BTSO'nun Türk Oda Geliştirme Projesi tanıtılarak ve Türkiye'nin ilk OSB'si olan Bursa Organize Sanayi Bölgesi'nin işleyişi ve idari organizasyon yapısı hakkında bilgi verilmiştir.

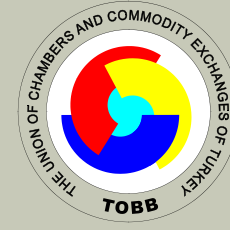
Gebze Organize Sanayi Bölgesi-OSB'ler üzerine eğitim.

İzaydaş Atık Yakma Tesisi tanıtımı.

Atık bertaraf etme sistemi üzerine briefing.

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği

TOBB, özel sektörün Türkiye'de mesleki üst kuruluşu ve yasal temsilcisidir. TOBB'un halen, yerel düzeyde, ticaret, sanayi, ticaret ve sanayi, deniz ticaret odaları ve borsalardan müteşekkil 364 üyesi bulunmaktadır. Tüm ülke çapında yayılmış olan oda ve borsalara, çeşitli büyüklüklerde ve bütün sektörlerden 1 milyon 200 binin üzerinde firma kayıtlı bulunmaktadır. TOBB'un organları olan, Genel Kurul, Odalar ve Borsalar Konseyi, Yönetim Kurulu, Yüksek Disiplin Kurulu demokratik süreçle seçilirler.

TOBB'un başlıca amaçları arasında odalar ve borsalar arasında birlik ve dayanışmayı sağlamak, ticaret ve sanayinin genel menfaatlere uygun olarak gelişmesini sağlamak, üyelerinin mesleki faaliyetlerini kolaylaştırmak, üyelerin birbirleriyle ve halkla olan ilişkilerinde dürüstlüğü ve güveni hakim kılmak üzere meslek disiplinini ve ahlaki korumak yer almaktadır. Türkiye'nin dört bir yanında TOBB'a bağlı 364 odada 4500 çalışan ve TOBB merkezinde 364 çalışan özel sektöre çeşitli destek hizmetleri sunmaktadırlar.

tepav | epri

Ekonomi Politikaları Araştırma Enstitüsü Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı

Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı bağımsız ve araştırma ve bilgiye dayalı politika önerileri üretmek ve Türkiye'deki siyasi tartışmaların içeriğini zenginleştirmek için Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği'nin katkılarıyla 2004 yılının ikinci yarısında kuruldu ve 2005'in Aralık ayında fiilen çalışmalarına başladı. TEPAV bünyesinde faaliyet gösteren Ekonomi Politikaları Araştırma Enstitüsü (Economic Policy Research Institute - EPRI) ülkemizde sağlam bir maddi altyapıya sahip ilk bağımsız politika araştırma merkezi özelliğini taşımaktadır.

TEPAV | EPRI, gerçekleştirdiği bilimsel çalışmalar sayesinde, hem sağlam bilimsel temellere dayanan hem de kurumsal ve idari olarak uygulanabilir politika önerileri ortaya koymayı ve böylece ülkemizde kamu politikaları üzerinde yapılan tartışmaların bilgi içeriğini artırmayı amaçlamaktadır. TEPAV | EPRI bu çalışmalarını partiler-üstü ve tarafsız bir düzlemde gerçekleştirmeyi ilke edinmiştir.

TEPAV | EPRI'de araştırma projeleri Ekonomi Politikaları Etüdları, Dış Politika Etüdları ve Yönetişim Etüdları başlıkları altında üç program çerçevesinde yürütülmektedir. TEPAV | EPRI, araştırmalarını Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne giriş süreci ile AB müzakereleri ve istikrar programı çerçevesinde reel sektörün yeni ortama uyumu üzerinde yoğunlaştırmaktadır. Ayrıca, Türk özel sektörünün kurumsallaşmasını sağlayacak politikalar tasarlamak EPRI'nin öncelikleri arasındadır.

Yürüttüğü araştırma çalışmalarını uluslararası ortaklıklarla da kuvvetlendirmeyi amaçlayan TEPAV | EPRI'nin halen Dünya Bankası, OECD, Ecomod (Brüksel), Center for Strategic and International Studies (Washington, DC) gibi çok sayıda kuruluşla ilişkileri bulunmakta ve bu kuruluşlar ile ortak projeler yürütülmektedir.